

Neuropsykologerna firade 20-årsjubileum med historisk exposé

Sveriges Neuropsykologers Förening högtidlighöll sitt 20-årsjubileum med ett seminarium som inleddes med att professor emeritus Jarl Risberg höll en fängslande föreläsning med rubriken: "Neuropsykologi ur ett historiskt och framtida perspektiv"

Jarl Risberg, den förste professorn i neuropsykologi i Lund, numera emeritus, talade om neuropsykologins utveckling.
Foto: Staffan Claesson

Jarl Risberg började med en definition och förutsättningarna för neuropsykologin. "När människans hjärna får möjlighet till symboliskt, kreativt och metakognitivt tänkande – redan då börjar neuropsykologin." Och när skedde detta då? I människosläktets historia inträffar en Kreativ Explosion för 70 –100 000 år sedan i Afrika och för 40 000 år sedan i Europa.

Det finns fynd av bearbetade konstföremål från Afrikas sydkust som visar på mänsklig kreativ förmåga och skapande och därmed kreativt tänkande.

Europas eftersläpning beror bland annat på att halva Europa var täckt av is för 20 000 år sedan och ett föga gynnsamt ställe för mänsklig kultur.

Jarl Risberg fortsatte sin framställning med en historisk översikt över de olika uppfattningar som funnits om sätet för högre mänskliga förmågor som till exempel Aristoteles kardiocentrala hypotes som menar att hjärtat är själslivets centrum eller celldoktrinen som kopplar mentala funktioner till hjärnans ventriklar.

PÅ 1500-TALET VÄXTE en kunskap om hjärnans anatomi fram, men man hade ingen eller liten kunskap om funktionerna . Den frenologiska kartan är ett exempel på försöken att koppla olika funktioner eller egenskaper till områden i hjärnan.

Carl Wernicke började i slutet av 1800-talet tala om samverkan, nätverk, mellan celler. Och mycket av senare forskning, bland annat i minnesforskningen, bygger på tankar om funktionella nätverk. Under de senaste åren har skett en "metodexplosion" som gjort det möjligt att med bland annat magnetresonansteknik fånga samverkande nätverk vid olika mentala processer. Man kan "fotografera" det inre livet – metakognitionen.

Allt detta gör att neuropsykologin är ett gigantiskt tvärvetenskapligt kunskapsområde med tillämpningar på alla psykologins områden och på andra näraliggande vetenskapsområden. Detta kan på sikt medföra avgränsningsproblem.

Så lite om framväxten av neuropsykologin i Sverige. Från mitten av 60-talet fanns Jarl Risberg på Lasarettet i Lund och sysslade med blodflödesmätningar i hjärnan. Han var den förste som disputerade i ämnet neuropsykologi i Lund. Denna verksamhet betraktades med viss tveksamhet från Psykologiska institutionen, som ju ägnade sig åt den "riktiga" psykologin. Detta har snabbt ändrat sig och neuropsykologin är numera väletablerad på Institutionen för psykologi, med en egen professur, med Jarl Risberg som förste innehavare.

Föringen har vuxit snabbt och är nu den största yrkesföreningen inom Sveriges Psykologförbund, och har en framgångsrik historia med konferenser, internationellt närverksbyggande mm.

SÅ FÖLJDE EN DISKUSSION mellan en panel bestående av veteraner inom föreningen: Roger Carlsson, Ia Rorsman, Aki Johanson, Ann Wirsén Meurling, Jarl Risberg och Christina Elfgren och åhörarna. Denna diskussion blev livlig och kom huvudsakligen att handla om hur man tillämpar de kunskapsmässiga framsteg som görs i neuropsykologisk forskning på det kliniska arbetet med enskilda patienter. Detta är ett problem som inte på något vis är unikt för neuropsykologin. En möjlig brygga kan vara att man försöker använda den kunskapsmassa som finns som referensram eller utgångspunkt för tänkandet.

Seminariet hade lockat en nästan full föreläsningssal på Gamla Seminariet i Lund. Det var en stolt och entusiastisk församling, som avslutade sammankomsten med bubbel och smörgåstårter.

ANDERS HALLBORG

Psykolog
nov. 2009